

N:o 54.

Ank. till Riksd. kansli den 19 mars 1909, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning till staden Göteborg af en inom säteriet Sannegårdens ägor å stadens område belägen, kronan tillhörig färjplats, kallad Sörhallen, jämte tillhörande väg.

(I. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottet för förberedande behandling remitterad proposition (n:o 61) af den 26 februari 1909 har Kungl. Maj:t under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för samma dag föreslagit Riksdagen medgifva, dels att en inom säteriet Sannegårdens ägor å Göteborgs stads område belägen, kronan tillhörig färjplats, kallad Sörhallen, jämte tillhörande väg må med tillträdesrätt å dag, som Kungl. Maj:t bestämmer, försäljas till nämnda stad för en köpeskilling af 3,816 kronor, att betalas vid tillträdet; dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljning inflyta, må på samma sätt som köpeskillingarna för försålda mindre kronoegendomar användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjänlig mark.

Till berörda statsrådsprotokoll har departementschefen i ärendet anført följande:

»Vid norra sidan af Göta älfs nedre lopp ligger på Hisingen säteriet Sannegården i Lundby nu med staden Göteborg införlifvade socken. Nämnda säteri tillhörde under 1800-talets förra hälft kronan. Midt emot på södra stranden ligger det så kallade Gamla varfvet i Göteborg.

I början af 1820-talet ingafs af ett antal hus- och tomtägare å Gamla varfvet till Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län en framställning, däri sökandena under framhållande af de svårigheter och olägenheter, som för det dåvarande rådde i afseende å kommunikationen å Göta älf emellan Majorna, Gamla varfvet och Masthugget, å ena, samt Hisingslandet, å andra sidan, anhöllo, att, sedan samtliga hus- och tomtägare å Gamla varfvet vunnit tillstånd att för evärdliga tider begagna den invid varfvet befintliga bryggan med vattnet öster om och den därifrån till stora landsvägen gående vägen mot skyldighet att för framtiden underhålla desamma, åborna å Gamla varfvet måtte berättigas att vid varfsbryggan få anlägga en färjplats och att med därtill hörande färja jämväl få från Hisingen öfverföra omkring boende landtmän och deras förnödenheter. Till stöd för framställningen åberopade sökandena äfven en af dem ingifven, af åtskilliga personer från Hisingsidan genom påskrifter understödd ansökan af en hemmansbrukare i Lundby om rätt till färjfart mellan Sannegården och Gamla varfvet. Genom utslag den 21 maj 1825 biföll Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande förstnämnda framställning, men förklarade, att, då behovet ej påkallade annan eller vidsträcktare färjfart, än som sålunda tillåtits, ogillades sistnämnda ansökning.

Häröfver klagade dåvarande innehafvaren af säteriet ryttmästaren E. Ihre hos kammarkollegium samt anförde, bland annat, att han ej kunde vara skyldig att från säteriet tillsläppa mark till färjplatsen och till erforderlig väg till denna. Genom beslut den 9 november 1826 återförvisade kollegium ärendet till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

Efter förordnande af sistnämnda myndighet kartlades därefter det område af Sannegården, Sörhallen kalladt, där landningsbrygga blifvit föreslagen att inrättas, tillika med den från allmänna vägen dit löpande farväg.

Enligt utslag den 8 juli 1828 medgaf befallningshafvanden af anförda skäl, att invånarna å Gamla varfvet finge ej allenast inrätta färja och därmed öfverföra färdande åt Hisingslandet till Sörhallen samt resande från Hisingsidan till Gamla varfvet, utan äfven under vissa villkor, om hvilka nu ej är fråga, uppföra en ordentlig landningsbrygga å Sörhallen.

På grund af nådigt bref den 26 april 1867 såldes därefter genom af kammarkollegium den 10 februari 1868 utfärdadt salubref säteriet med undantag af förenämnda område, Sörhallen, med tillhörande väg till Göteborgs stad, under villkor, bland andra, att från ägarens af Sanne-

gården sida något hinder icke finge läggas för färjningen vid färjplatsen eller begagnande af dithörande anstalter i enlighet med hvad särskildt redan vore eller framdeles kunde blifva föreskrifvet.

Ifrågavarande område, som innehåller en areal af 1,272 kvadratmeter och å en i nu förevarande ärende företedd, af förste landmätaren J. G. Schalin år 1832 upprättad karta betecknats med röd färg och litt. a, uppfördes därefter i den nya, år 1881 fastställda jordeboken för Lundby dåvarande socken bland kronoegendomar under allmän disposition, jordlägenheter, under benämning Sörhallen n:o 1, en färjplats.

Nu hafva stadsfullmäktige i Göteborg uti en af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande med underdånig skrivelse den 30 mars 1907 öfverlämnad framställning anført, att redan 15 till 20 år tidigare, än nyssnämnda försäljning ägde rum, färjinrättningen upphört att begagnas och att sådan inrättning ej heller efter försäljningen kommit till stånd, samt anhållit, att, då det vore önskvärdt för staden såsom ägare till all den jord, hvilken tillgränsade färjplatsen, att förvärfva äfven denna senare, äganderätten till densamma jämte väg måtte öfverlätas till staden på villkor, som för densamma vore antagliga.

Genom nådig remiss den 4 april 1907 inforrades från Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande utlåtande öfver denna framställning.

Sedan i anledning däraf Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande genom allmän kungörelse anmodat dem, hvilkas rätt kunde genom försäljningen beröras, att till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande inkomma med förklaringar, inkom sådan från Torslanda, Björlanda och Tufve kommuner.

Uti denna förklaring, vid hvilken fogats afskrifter af förenämnda af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande den 21 maj 1825 och den 8 juli 1828 meddelade utslag, anfördes hufvudsakligen följande.

Genom nådigt bref, enligt hvad förklarandena trodde af konung Karl XI, hade nyttjanderätten till berörda färjplats för evärdeliga tider upplåtits till Torslanda, Björlanda, Lundby och Tufve socknar. Under århundradenas lopp hade fråga om intrång på denna färjplats vid upprepade tillfällen varit å bane, men hade densamma uti alla domar och utslag blifvit åt kommunerna bevarad, till stöd för hvilket påstående återopades nyssnämnda utslag. Ifrågavarande färjplats vore ock den centralaste och mest lämpliga för hela sydvästra Hisingen. Den vore snart den enda, som återstode till begagnande, då färjinrättningen vid Klippan snart komme att upphöra. Färjinrättningen vid Sannegården blefve då oumbärlig, enär användande af bron vid Kvillebäcken för socknarna i sydvästra delen af Hisingen skulle i det närmaste fördubbla

vägen till Göteborg. Förklarandena anhöllo därför, att Eders Kungl. Maj:t ej måtte bifalla stadsfullmäktiges framställning rörande färjplatsen, hvilken förklarandena hemställde måtte för framtida behof bevaras åt dem.

Uti underdånigt utlåtande den 10 augusti 1907 hemställde Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, att, då, oaktadt tid därtill gifvits förklarandena, de ej kunnat styrka sin rätt, den gjorda invändningen måtte lämnas utan afseende, samt tillstyrkte, på grund af hvad till stöd för framställningen anförts, att området i fråga måtte försäljas till staden.

Äfven kammarkollegium, hvars yttrande i ärendet inhämtats, har i utlåtande den 5 september 1907 förordat bifall till framställningen.

Vid föredragning af detta ärende den 22 november 1907 förordnade Kungl. Maj:t, att värdering af ifrågavarande lägenhet med därtill hörande väg skulle på Göteborgs stads bekostnad verkställas af tre gode män, hvaraf den ene skulle vara domänintendenten i länet samt de två öfriga utses en af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande och en af drätselkammaren i Göteborg.

Den med anledning häraf genom Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes försorg på föreskrifvet sätt verkställda förrättningen företogs den 7 mars 1908, och åsattes därvid ifrågavarande lägenhet ett värde af tre kronor för kvadratmetern eller för hela området 3,816 kronor.

Sedan stadsfullmäktige i Göteborg i infordrad förklaring förmält sig villiga att till det sålunda åsatta priset inköpa lägenheten, har nu Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande med öfverlämnande af värderingsinstrumentet och nyssnämnda förklaring i eget underdånigt utlåtande den 29 april 1908 tillstyrkt lägenhetens försäljning för det föreslagna priset.

Slutligen har marinförvaltningen den 19 februari 1909 yttrat sig i ärendet och därvid förklarat sig icke hafva något att erinra mot, att ifrågavarande lägenhet förvärfvas af staden.

Lika med de i ärendet hörda myndigheterna anser jag, att förenämnda kommuner icke förebragt sådana skäl till stöd för sin påstådda företrädesrätt till ifrågavarande färjplats, att på grund däraf afseende bör fästas vid deras bestridande af förevarande framställning. Ej heller hvad de anfört därom, att färjplatsen skulle vara för dem oumbärlig, synes mig öfvertygande, helst, enligt hvad i ärendet blifvit upplyst, densamma icke sedan lång tid tillbaka blifvit använd för det ändamål, för hvilket den afsatts. Då dessutom något skäl för kronan att i sin ägo bibehålla berörda färjplats och väg icke torde föreligga, medan å

andra sidan det för staden kan vara af intresse att få förvärfva desamma, anser jag mig böra förorda framställningen.»

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran emot förevarande framställning, får alltså hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 19 mars 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.